

การศึกษากลวิธีการตั้งชื่อตอนและการสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านลักษณะ
และพฤติกรรมตัวละครเด็กในวรรณกรรมเยาวชน “Becoming a Butterfly:
การเดินทางของผีเสื้อหลากสี”

A Study of Chapter Naming Strategies and the Reflection of Digital
Age Social Issues through Child Characters’ Traits and Behaviors in
the Youth Literature “Becoming a Butterfly: The Journey of
Multicolored Butterflies”

ประภากร พาป้อ*¹

Praphakorn Phapor*¹

*Corresponding Author, email: phathanant.ph@cpru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการตั้งชื่อตอนและวิเคราะห์การสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านลักษณะและพฤติกรรมของตัวละครเด็กในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* โดยเมริซา ยอดมณฑป ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหาและตีความเชิงวรรณศิลป์ภายใต้กรอบแนวคิดด้านการตั้งชื่อตอนและการสะท้อนภาพสังคม

ผลการวิจัยพบว่า (1) วรรณกรรมเรื่องนี้สะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านตัวละครเด็ก 12 ตัวละครอย่างชัดเจน โดยใช้การตั้งชื่อตอนเป็นกลไกเชื่อมโยงโครงเรื่องกับประเด็นร่วมสมัย ได้แก่ ความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาสุขภาพจิต การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ และความโดดเดี่ยวทางสังคม กลวิธีการตั้งชื่อตอนจำแนกได้ 4 ลักษณะ คือ การใช้คำนำหน้าชื่อตัวละครเด็กร่วมกับ 1) สัญลักษณ์ 2) สมญานาม 3) สถานการณ์สำคัญ และ 4) พฤติกรรมเด่น ซึ่งทำหน้าที่ชี้แนะการตีความและสะท้อนภาวะทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของตัวละคร (2) ปัญหาที่ปรากฏสัมพันธ์กับมิติสุขภาพจิต ครอบครัว การถูกกลั่นแกล้ง ความโดดเดี่ยว และการค้นหาอัตลักษณ์ แม้จะเป็นประเด็นที่ปรากฏในทุกยุคสมัย แต่ในบริบทดิจิทัลกลับซับซ้อนและรุนแรงยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมเรื่องนี้ไม่ได้เพียงสะท้อนปัญหา หากยังเสนอแนวคิดเชิงบวกในการเผชิญความยากลำบาก ผ่านการเน้นคุณค่าของสติ การเกื้อกูล และความเข้มแข็งทางจิตใจ ผลการวิจัยจึงชี้ว่าวรรณกรรมเยาวชนสามารถเป็น

¹ อาจารย์วิชาเอกภาษาไทย, สาขาวิชาการศึกษา, คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹ Lecturer in Thai Major, Department of Education, Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University

สำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ ส่งเสริมความเข้าใจ และสนับสนุนการพัฒนาทางอารมณ์และจิตใจของเด็กในสังคมยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กลวิธีการตั้งชื่อตอน, วรรณกรรมเยาวชน, ปัญหาสังคมยุคดิจิทัล, ตัวละครเด็ก, การเดินทางของผีเสื้อหลากสี

Abstract

This research aims to examine the strategies used in chapter titling and to analyze the reflection of digital-age social issues through the characteristics and behaviors of child characters in the youth novel *Becoming a Butterfly: The Journey of the Multicolored Butterfly* by Merisa Yodmonthop. The study employs a qualitative research methodology, utilizing content analysis and literary interpretation within the conceptual frameworks of chapter-titling strategies and social reflection.

The findings reveal that (1) the novel clearly reflects digital-age social problems through twelve child characters. Chapter titles function as a key literary mechanism linking the plot to contemporary issues, including domestic violence, mental health problems, cyberbullying, and social isolation. The chapter-titling strategies can be categorized into four types: the use of a child character's title combined with 1) symbols, 2) nicknames, 3) significant situations, and 4) distinctive behaviors. These strategies guide interpretation and reflect the emotional, psychological, and social conditions of the characters. (2) The issues presented in the novel relate to mental health, family problems, bullying, loneliness, and identity formation. Although these concerns exist in every era, they become increasingly complex and intensified within the digital context. Nevertheless, the novel does not merely portray social problems; it also offers positive perspectives on coping with difficulties by emphasizing mindfulness, mutual support, and psychological resilience. The findings indicate that youth literature can serve as an important medium for raising awareness, fostering understanding, and supporting the emotional and psychological development of children in the digital age effectively.

Keywords: Chapter-Titling Strategies, Youth Literature, Digital-Age Social Issues, Child Characters, *Becoming a Butterfly*

บทนำ

วรรณกรรมในฐานะผลิตผลทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบริบททางสังคม โดยสังคมทำหน้าที่เป็นทั้งแหล่งกำเนิดเนื้อหา ความคิด และประสบการณ์ของผู้เขียน ขณะเดียวกัน วรรณกรรมก็มีบทบาทในการสะท้อน วิพากษ์ และตั้งคำถามต่อโครงสร้างทางสังคมที่มนุษย์ดำรงอยู่ (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2547) ปัญหาสังคมจึงมิได้เป็นเพียงฉากหลังของเรื่องเล่า หากแต่เป็นแก่นสารที่หล่อหลอมโครงเรื่อง ตัวละคร และความหมายของงานเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมร่วมสมัยที่เผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญหาทางสังคมและจิตใจของมนุษย์ยิ่งทวีความซับซ้อนมากขึ้น ดังที่สุเทพ สุวีรางกูร (2551) ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาสังคมเป็นผลสะท้อนของปัจจัยหลายระดับ ทั้งระดับปัจเจก ครอบครัว และโครงสร้างทางสังคม ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของมนุษย์โดยรวม ในบริบทดังกล่าว วรรณกรรมเยาวชนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดและสะท้อนประสบการณ์ชีวิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลต่อการรับรู้ การสื่อสาร และการสร้างอัตลักษณ์ของเด็ก (รังสิณี หลักเพชร, 2561) วรรณกรรมเยาวชนจึงมิได้ทำหน้าที่เพียงสื่อบันเทิง หากยังเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ การสะท้อนปัญหาสุขภาพจิต ความรุนแรงในครอบครัว ความรู้สึกโดดเดี่ยว และการกลั่นแกล้งทางออนไลน์ ซึ่งเป็นประเด็นที่ปรากฏอย่างชัดเจนในสังคมไทยร่วมสมัย (ศิวกานท์ ปทุมสูติ, 2553; กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2565)

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวรรณกรรมเยาวชนในเชิงสังคมและจิตวิทยานั้น มิได้จำกัดอยู่เพียงการวิเคราะห์เนื้อหาและตัวละครเท่านั้น หากยังสามารถพิจารณาผ่านองค์ประกอบทางวรรณศิลป์ที่ผู้เขียนใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย หนึ่งในองค์ประกอบสำคัญดังกล่าวคือ “การตั้งชื่อตอน” ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงนัยที่ช่วยชี้นำการตีความ สร้างภาพจำ และเชื่อมโยงโครงเรื่องเข้ากับประเด็นหลักของงานเขียน แนวคิดด้านการตั้งชื่อในวรรณกรรมเห็นว่าชื่อมีบทบาทเป็นสัญญาณ (Sign) ที่สะท้อนอัตลักษณ์ สภาพภายใน และบริบททางสังคมของตัวละคร (Barthes, 1957; Chatman, 1978) การตั้งชื่อตอนจึงมิใช่เพียงการกำหนดหัวเรื่อง หากแต่เป็นกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่มีพลังในการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์และอุดมการณ์ของผู้เขียน

วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* อันเป็นผลงานของเมริษา ยอดมณฑป (2563) เป็นงานเขียนร่วมสมัยที่ได้รับความนิยมในกลุ่มผู้อ่านเยาวชนและผู้อ่านทั่วไป เนื่องจากนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตและความเปราะบางทางอารมณ์ของเด็กผ่านเรื่องสั้นจำนวน 12 ตอน ผู้เขียนซึ่งมีพื้นฐานด้านจิตวิทยาได้นำประสบการณ์จากการทำงานด้านสุขภาพจิตมาถ่ายทอดผ่านตัวละครเด็กอย่างสมจริงและลึกซึ้ง ที่สำคัญ ชื่อตอนของแต่ละเรื่องถูกออกแบบโดยใช้คำนำหน้าชื่อตัวละครเด็กควบคู่กับคำหรือวลีเชิงสัญลักษณ์ สมณานาม สถานการณ์สำคัญ หรือพฤติกรรมเด่น อันทำหน้าที่สะท้อนปัญหาทางจิตใจและสังคมของตัวละครอย่างมีนัยสำคัญ ลักษณะเด่นดังกล่าวทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะใช้เป็นกรณีศึกษาในการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อตอนควบคู่กับการสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัล

ด้วยเหตุนี้ บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษากลวิธีการตั้งชื่อตอนและการสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านลักษณะและพฤติกรรมตัวละครเด็กในวรรณกรรมเยาวชน *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี*” จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อตอนในวรรณกรรมเยาวชนดังกล่าว และ 2) ศึกษาการสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านลักษณะและพฤติกรรมของตัวละครเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเป็นกรอบวิธีวิจัย การศึกษานี้มุ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งชื่อตอนในฐานะกลวิธีทางวรรณศิลป์กับการสื่อสารประเด็นปัญหาสังคม อันจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจต่อบทบาทของวรรณกรรมเยาวชนในฐานะเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่สะท้อน เฝ้ายา และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาของเด็กในสังคมยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อตอนในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี*
2. เพื่อศึกษาการสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านลักษณะและพฤติกรรมของตัวละครเด็กในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี*

สมมติฐานการวิจัย

การตั้งชื่อตอนในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* เป็นกลวิธีเชิงสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหา รวมถึงลักษณะและพฤติกรรมของตัวละครเด็กในแต่ละตอน โดยทำหน้าที่ชี้แนะการตีความและขับเน้นประเด็นสำคัญของเรื่อง ทั้งนี้ ลักษณะและพฤติกรรมของตัวละครเด็กสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลในหลายมิติ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว และสังคม แสดงให้เห็นบทบาทของวรรณกรรมเยาวชนในการถ่ายทอดและวิพากษ์ปัญหาสังคมร่วมสมัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษากลวิธีการตั้งชื่อตอนและการสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านลักษณะและพฤติกรรมตัวละครเด็กในวรรณกรรมเยาวชน *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* ใช้กรอบแนวคิดบูรณาการการวิเคราะห์เชิงวรรณศิลป์กับการศึกษาภาพสะท้อนสังคมร่วมสมัย โดยกำหนดองค์ประกอบหลัก 2 ประการ ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อตอน และการสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัล ทั้งนี้ การตั้งชื่อตอนทำหน้าที่เป็นกลไกสร้างความหมาย ชี้แนะการตีความ และเปิดเผยโลกภายในของตัวละครเด็ก ซึ่งจำแนกได้ 4 ลักษณะ คือ (1) ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละครร่วมกับสัญลักษณ์ (2) ร่วมกับสมญานาม (3) ร่วมกับสถานการณ์สำคัญ และ (4) ร่วมกับพฤติกรรมเด่น เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ บริบทเหตุการณ์ และนัยทางสังคมในสังคมดิจิทัลอย่างเป็นระบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาการตั้งชื่อตอนและการสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านลักษณะและพฤติกรรมของตัวละครเด็กในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* ของเมริษา ยอดมณฑป (2563) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อเรื่องในวรรณกรรมของ เถกิง พันธุ์เถกิงอมร (2541) และสายทิพย์ นุกุลกิจ (2543) รวมถึงแนวคิดเรื่องวรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคมผ่านลักษณะและพฤติกรรมตัวละครเด็กตามแนวคิดของตรีศิลป์ บุญขจร (2547) เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด ตัวแปร และวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การคัดเลือกและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยคัดเลือกวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* ซึ่งประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 12 ตอน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากชื่อตอนและตัวละครเด็กที่มีลักษณะและพฤติกรรมสัมพันธ์กับปัญหาสังคมในยุคดิจิทัล ได้แก่ ความกดดันทางสังคม การใช้สื่อออนไลน์ สุขภาพจิต และการเข้าสังคมของเยาวชน ผลการคัดเลือกพบว่า เรื่องสั้นทั้ง 12 ตอน มีตัวละครเด็กจำนวน 12 ตัวละครที่สะท้อนประเด็นดังกล่าวอย่างชัดเจน

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยการอ่านเชิงวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ พร้อมบันทึกชื่อตอน ตัวละครเด็ก ประเด็นปัญหาสังคม และสาระสำคัญของแต่ละตอน จากนั้นจัดทำตารางสรุปและเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์เป็นไปอย่างเป็นระบบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา 2 ประเด็นหลัก คือ (1) วิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อตอนโดยพิจารณารูปแบบภาษา ความหมายเชิงสัญลักษณ์ และความเชื่อมโยงระหว่างชื่อตอนกับเนื้อหา และ (2) วิเคราะห์การสะท้อนปัญหาสังคมผ่านตัวละครเด็ก ระบุและตีความประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับยุคดิจิทัล เช่น การกลั่นแกล้งออนไลน์ ภาวะซึมเศร้า ความรุนแรงในครอบครัว การแสวงหาการยอมรับทางสังคม และความเปราะบางทางจิตใจในบริบทของเทคโนโลยี

4. การสังเคราะห์ผล รวบรวมผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างชื่อตอนและปัญหาสังคมในยุคดิจิทัล ตีความเจตนาของผู้อ่าน และเชื่อมโยงผลที่ได้กับกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปความหมายเชิงวิชาการอย่างเป็นระบบ

5. การนำเสนอผลการศึกษา นำเสนอผลในรูปแบบบทความวิจัยตามโครงสร้างทางวิชาการ ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ วิธีวิจัย ผลการวิเคราะห์ ข้อสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 กลวิธีการตั้งชื่อตอนในวรรณกรรมเยาวชน *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* ซึ่งประยุกต์จากแนวคิดของเกิง พันธุ์เกิงอมร (2541) และสายทิพย์ นุกูลกิจ (2543) จากชื่อตอนทั้ง 12 ตอน พบว่า วรรณกรรมเรื่องนี้สะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านตัวละครเด็กได้อย่างหลากหลายมิติ มีกลวิธีการตั้งชื่อตอน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อตอนในวรรณกรรมเยาวชน *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี*

ชื่อตอน	กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง	การตีความ
1. เด็กชายมังกร	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“มังกร” สื่อถึงความโกรธและพฤติกรรมรุนแรง สะท้อนภาวะโรคหลายบุคลิกจากความรุนแรงในครอบครัว
2. เด็กหญิงไร้เสียง	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“ไร้เสียง” สื่อถึงการถูกกดทับ ไม่กล้าแสดงออก เป็นสัญลักษณ์ของเหยื่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์
3. เด็กชายโทรโข่ง	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“โทรโข่ง” สื่อถึงพฤติกรรมที่ชอบเรียกร้อง ความสนใจและแสดงออกอย่างเปิดเผย
4. เด็กหญิงบนหอคอย	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“หอคอย” สื่อถึงความโดดเดี่ยว การเฝ้ารอคอย และการถูกกักขังทางอารมณ์
5. เด็กชายต่างดาว	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“ต่างดาว” สื่อถึงความรู้สึกแปลกแยก ไม่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม หรือการมีโลกส่วนตัวสูง
6. เด็กหญิงล่องหน	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“ล่องหน” สื่อถึงความรู้สึกไม่มีตัวตน ถูกมองข้าม หรือความโดดเดี่ยวในสังคม
7. เด็กชายหิวรัจกร	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“หิวรัจกร” สื่อถึงบุคลิกที่มุ่งมั่น เป็นผู้นำ และขับเคลื่อนเรื่องราวต่าง ๆ
8. เด็กชายอัศวิน	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“อัศวิน” สื่อถึงการเป็นผู้ช่วยเหลือ กล้าหาญ และมีความรับผิดชอบ
9. เด็กหญิงสองบ้าน	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“สองบ้าน” สื่อถึงสถานการณ์ในชีวิตที่ต้องใช้ชีวิตอยู่กับสองครอบครัว
10. เด็กชายสมองทึบ	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“สมองทึบ” เป็นสมญานามเชิงเสียดสีที่ทำให้รู้สึกด้อยค่าและมีปัญหาในการเรียนรู้
11. เด็กชายผีเสื้อ	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“ผีเสื้อ” สื่อถึงการเปลี่ยนแปลง การเติบโต และการค้นหาตัวตนที่แท้จริง
12. เด็กหญิงไม่เป็นไร	ใช้คำนำหน้าชื่อตัวละคร (ผู้เยาว์) ร่วมกับสัญลักษณ์	“ไม่เป็นไร” สื่อถึงพฤติกรรมที่ชอบเก็บกด ความรู้สึกและอดทนกับปัญหา

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อตอนในวรรณกรรมเยาวชน *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* พบว่า

1. การใช้คำนำหน้าชื่อตัวละครเด็กพร้อมกับสัญลักษณ์ เป็นกลวิธีที่พบมากที่สุด ปรากฏในชื่อตอนทั้ง 12 ตอน (ร้อยละ 100) สัญลักษณ์ที่ใช้ เช่น “มังกร” “ไร้เสียง” “หอคอย” “ต่างดาว” และ “ผีเสื้อ” ทำหน้าที่สื่อภาวะภายใน อารมณ์ และประสบการณ์ชีวิตของตัวละคร พร้อมทั้งเป็นกรอบนำทางการอ่านตลอดทั้งเรื่อง
2. การใช้คำนำหน้าชื่อตัวละครเด็กพร้อมกับสมญานามหรือถ้อยคำเชิงลบ เช่น “เด็กชายสมองทึบ” และ “เด็กหญิงไม่เป็นไร” สะท้อนการถูกตีตราทางสังคม การลดทอนคุณค่าในตนเอง และการกดทับทางอารมณ์ ซึ่งขบขันผลกระทบของคำพูดและทัศนคติสังคมต่อเด็กในยุคดิจิทัลได้อย่างชัดเจน
3. การใช้คำนำหน้าชื่อตัวละครเด็กพร้อมกับสถานการณ์หรือบริบทชีวิต เช่น “เด็กหญิงสองบ้าน” และ “เด็กหญิงบนหอคอย” ชี้ให้เห็นเงื่อนไขชีวิตที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและสภาวะอารมณ์ของตัวละคร พร้อมเชื่อมโยงปัญหาส่วนบุคคลเข้ากับโครงสร้างครอบครัวและสังคม

ตอนที่ 2 ภาพสะท้อนสังคมผ่านลักษณะและพฤติกรรมตัวละครเด็กในวรรณกรรมเยาวชน *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* ผลการวิเคราะห์สามารถจัดกลุ่มประเด็นที่ปรากฏในตัวละครเด็กทั้ง 12 ตอน พบว่า

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมผ่านลักษณะและพฤติกรรมตัวละครเด็กในวรรณกรรมเยาวชน *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี*

ชื่อตอน	ปัญหาสังคมยุคดิจิทัล	คำอธิบาย	การตีความและรายละเอียด
ตอนที่ 1 เด็กชายมังกร	ความรุนแรงในครอบครัว โรคหลายบุคลิก (DID) การถูกตีตราทางสุขภาพจิต จากสังคม	เด็กที่ถูกทำร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจจนเกิดโรคหลายบุคลิก ซึ่งสังคมและโลกออนไลน์มักเข้าใจผิดหรือมองข้ามปัญหานี้	ตัวละครสะท้อนความรุนแรงที่ซ่อนเร้นในครอบครัวและผลกระทบที่สะสมในจิตใจเด็ก จนเกิดการแยกตัวทางบุคลิกภาพ (DID) พร้อมทั้งแสดงให้เห็นปัญหาการตีตรา (Stigma) ต่อสุขภาพจิตในสังคมไทยและโลกดิจิทัลที่ยังขาดความรู้และความเข้าใจทำให้เด็กต้องเผชิญกับความโดดเดี่ยวซ้ำเติมจากการถูกปฏิเสธทั้งในครอบครัวและสังคมออนไลน์

ชื่อตอน	ปัญหาสังคมยุคดิจิทัล	คำอธิบาย	การตีความและรายละเอียด
ตอนที่ 2 เด็กหญิงไร้เสียง	การถูกกดขี่ การถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ Cyberbullying ความโดดเดี่ยว	เด็กหญิงที่เผชิญกับการถูกกลั่นแกล้งทางออนไลน์ จนไม่กล้าพูดหรือแสดงตัวตนจริงของตนเอง	แสดงถึงความเจ็บปวดจากการถูกข่มเหงในพื้นที่ดิจิทัล ที่ขยายอิทธิพลมาสู่โลกจริง เด็กหญิงนี้เป็นสัญลักษณ์ของผู้ถูกปิดปากทางสังคมในยุคออนไลน์ ที่การกลั่นแกล้งและการกดขี่ทางจิตใจทำให้สูญเสียความมั่นใจและความรู้สึกมีตัวตน (Existence)
ตอนที่ 3 เด็กชายโทรโข่ง	การแสวงหาการยอมรับ พฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ การแสดงออกก้าวร้าว	เด็กชายที่ต้องการเป็นจุดสนใจอย่างมาก อาจแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อเรียกร้องโลกหรือความสนใจในโซเชียลมีเดีย	ตัวละครนี้สะท้อนพฤติกรรมเสพติดการยืนยันตัวตนผ่านโซเชียลมีเดียในยุคดิจิทัล ที่เด็กบางคนเลือกใช้พฤติกรรมก้าวร้าวหรือผิดปกติเพื่อแลกกับความสนใจ และการยอมรับจากสังคมออนไลน์ ซึ่งส่งผลเสียทั้งต่อสุขภาพจิตและการพัฒนาความสัมพันธ์จริงในชีวิต
ตอนที่ 4 เด็กหญิงบนหอคอย	ความโดดเดี่ยว การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น การขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจริง	เด็กหญิงที่เก็บตัวเนื่องจากรู้สึกด้อยค่าจากการเปรียบเทียบชีวิตตนกับภาพชีวิตในโซเชียลมีเดีย ที่ดูสมบูรณ์แบบ	ตัวละครนี้สะท้อนผลกระทบของการใช้โซเชียลมีเดียซึ่งส่งเสริม “ภาพลวง” ของความสมบูรณ์แบบในชีวิตผู้อื่น ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกด้อยค่าและแยกตัวจากสังคมจริง เกิดความเหงาและโดดเดี่ยวอย่างรุนแรงแม้จะอยู่ในโลกที่เชื่อมต่อกันตลอดเวลา
ตอนที่ 5 เด็กชายต่างดาว	ความรู้สึกแปลกแยก การถูกบูลลี่/ กลั่นแกล้ง/ ล้อเลียน ปัญหาเด็กพิเศษ	เด็กชายที่มีความแตกต่างด้านบุคลิกหรือความสามารถ ถูกบูลลี่และถูกตีตราโดยสังคมโดยเฉพาะในพื้นที่ออนไลน์	ตัวละครสะท้อนความยากลำบากของเด็กที่มีความแตกต่างจากบรรทัดฐาน ไม่ว่าจะเป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางสุขภาพจิตและร่างกาย โลกออนไลน์ที่เปิดกว้างกลับกลายเป็นพื้นที่ที่ความแตกต่าง

ชื่อตอน	ปัญหาสังคมยุคดิจิทัล	คำอธิบาย	การตีความและรายละเอียด
			ถูกโจมตีและกลั่นแกล้งอย่างหนัก ส่งผลต่อพัฒนาการและความมั่นใจของเด็ก
ตอนที่ 6 เด็กหญิงล่องหน	การรู้สึกไม่มีตัวตน การถูกมองข้าม การขาดความสนใจ	เด็กหญิงที่ไม่ได้รับความสนใจ และถูกมองข้ามในครอบครัวและสังคม ทำให้รู้สึกไร้ค่า	แสดงให้เห็นถึงปัญหาการขาดพื้นที่ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กบางคน ที่ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ให้ความสำคัญหรือสนใจตัวตนของเด็ก ซึ่งขัดแย้งกับยุคดิจิทัลที่เน้นการสร้างภาพลักษณ์และตัวตนในสังคมออนไลน์ ทำให้เด็กยิ่งรู้สึก “ล่องหน” ทั้งในโลกจริงและโลกออนไลน์
ตอนที่ 7 เด็กชายหวัรฉกริ	แรงกดดันให้ประสบความสำเร็จ การเป็นผู้นำที่ขาดการรับฟัง	เด็กชายที่มีบทบาทผู้นำและต้องแบกรับแรงกดดันสูงจากความคาดหวังของครอบครัวและสังคม	ตัวละครนี้สะท้อนภาวะของเด็กที่ถูกคาดหวังให้เป็น “เด็กดี” หรือ “ผู้นำ” ในยุคที่การแข่งขันทางการศึกษาหรือสังคมสูงมาก รวมถึงผลกระทบจากแรงกดดันดังกล่าวที่ทำให้ขาดพื้นที่ในการแสดงออกอย่างแท้จริงและขาดการสนับสนุนทางอารมณ์
ตอนที่ 8 เด็กชายอัศวิน	การแบกรับภาระเกินตัว แรงกดดันจากการเป็น “ฮีโร่” ออนไลน์	เด็กที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น แต่ต้องรับภาระหนักเกินวัย และสร้างภาพลักษณ์ “ฮีโร่” บนโลกออนไลน์เพื่อให้ได้รับการยอมรับ	ตัวละครนี้สื่อถึงการสร้างภาพลักษณ์และบทบาทในโลกออนไลน์ที่แตกต่างจากความเป็นจริง ซึ่งส่งผลให้เด็กแบกรับความคาดหวังและความกดดันที่สูงเกินไป จนอาจเกิดภาวะเครียดและหมดแรงทางจิตใจในระยะยาว
ตอนที่ 9 เด็กหญิงสองบ้าน	ปัญหาครอบครัว (หย่าร้าง) ความเปราะบางทางอารมณ์	เด็กหญิงที่ต้องปรับตัวกับสองสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่แยกกันอยู่	สะท้อนปัญหาความไม่มั่นคงทางอารมณ์และความสับสนจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว ที่ในยุคดิจิทัล ข้อมูลและความรู้สึกส่วนตัวสามารถ

ชื่อตอน	ปัญหาสังคมยุคดิจิทัล	คำอธิบาย	การตีความและรายละเอียด
			ถูกแชร์หรือตีความในสื่อออนไลน์ซึ่งเพิ่มความเครียดและความกังวลของเด็ก
ตอนที่ 10 เด็กชายสมองทึบ	ความไม่มั่นใจในตนเอง ปัญหาการเรียนรู้ การถูกบูลลี่/ล้อเลียนเรื่องสติปัญญา	เด็กชายที่รู้สึกด้อยค่าเพราะมีปัญหาการเรียนรู้ และถูกเปรียบเทียบในสังคมที่เน้นผลลัพธ์ทางการศึกษา	ตัวละครนี้แสดงให้เห็นแรงกดดันของการเปรียบเทียบและความคาดหวังทางวิชาการในยุคดิจิทัล ที่ทำให้เด็กที่มีความยากลำบากในการเรียนรู้รู้สึกถูกทอดทิ้งและถูกบูลลี่จนสูญเสียความมั่นใจในตนเอง
ตอนที่ 11 เด็กชายผีเสื้อ	วิกฤตการณ์ทางอัตลักษณ์ การเปลี่ยนแปลงและการค้นหาตัวตน	วัยรุ่นที่อยู่ในช่วงค้นหาตัวตนท่ามกลางแรงกดดันจากสังคมออนไลน์และความคาดหวัง	ตัวละครนี้สื่อถึงกระบวนการพัฒนาตนเองและการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจในวัยรุ่น ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างและจัดการภาพลักษณ์บนโซเชียลมีเดีย ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนและความไม่มั่นคงในอัตลักษณ์
ตอนที่ 12 เด็กหญิงไม่เป็นไร	การเก็บกดความรู้สึก การเผชิญปัญหาโดยลำพัง	เด็กหญิงที่เลือกเก็บปัญหาไว้คนเดียว เพราะกลัวการตัดสินจากสังคมออนไลน์ที่คาดหวังความเข้มแข็ง	สะท้อนปัญหาความเปราะบางทางอารมณ์ของเด็กที่ไม่มีพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงออก ความกดดันจากค่านิยมทางสังคมและโลกออนไลน์ที่คาดหวังให้ “เข้มแข็ง” จึงทำให้เด็กเลือกปิดกั้นความรู้สึกแทนที่จะขอความช่วยเหลือ

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมยุคดิจิทัลในวรรณกรรม *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* พบว่า

1. การสะท้อนปัญหาทางจิตใจและครอบครัว ตัวละครหลายตัวสะท้อนความรุนแรงและการละเลยในครอบครัว เช่น “เด็กชายมังกร” ที่ได้รับบาดเจ็บทางจิตใจจนเกิดโรคหลายบุคลิก (DID) ขณะที่ “เด็กหญิงสองบ้าน” ที่แบกรับผลกระทบทางอารมณ์จากการหย่าร้าง และ “เด็กหญิงไม่เป็นไร” ที่ขาดพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงออก จนต้องเก็บปัญหาไว้ภายใน

2. การสะท้อนผลกระทบของเทคโนโลยีและโซเชียลมีเดีย “เด็กชายโทรโข่ง” สะท้อนพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจผ่านโซเชียลมีเดีย “เด็กชายอัศวิน” แสดงถึงแรงกดดันจากการรับบท “ฮีโร่” ออนไลน์ ส่วน “เด็กหญิงไร้เสียง” และ “เด็กชายต่างดาว” สะท้อนการตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) อันเนื่องมาจากความแตกต่างของบุคลิกภาพ

3. การสะท้อนวิกฤตอัตลักษณ์และความเปราะบางทางอารมณ์ “เด็กชายผีเสื้อ” สะท้อนวิกฤตอัตลักษณ์ของวัยรุ่นที่ค้นหาตัวตนท่ามกลางแรงกดดันในโลกออนไลน์ ขณะที่ “เด็กหญิงบนหอคอย” และ “เด็กหญิงล่องหน” สะท้อนภาวะโดดเดี่ยวและความรู้สึกไร้ตัวตนจากการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นในสื่อสังคมออนไลน์

สรุปผลการวิจัย

1. วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* สะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านลักษณะและพฤติกรรมของตัวละครเด็กทั้ง 12 ตัวละคร ได้อย่างชัดเจน โดยนำเสนอประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนในสังคมร่วมสมัย ได้แก่ ความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาสุขภาพจิต การกลั่นแกล้งและคุกคามทางออนไลน์ ตลอดจนความโดดเดี่ยวทางสังคม ซึ่งเชื่อมโยงกับมิติด้านอารมณ์ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การจัดการความรู้สึก และกระบวนการค้นหาอัตลักษณ์ แม้ปัญหาเหล่านี้จะมีมาในทุกยุคสมัย แต่ในบริบทดิจิทัลกลับมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น

2. ผู้ประพันธ์ใช้การตั้งชื่อตอนเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงโครงเรื่องกับประเด็นสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสังคมดั้งเดิมกับบริบทดิจิทัล โดยเฉพาะปัญหาครอบครัวที่ถูกขยายผลผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ตัวละครเด็กชายมังกรที่ใช้โลกออนไลน์เป็นพื้นที่หลบหนีทางอารมณ์จนเผชิญความเสี่ยงใหม่ อาทิ การล่อลวงและคุกคามทางออนไลน์ อันสะท้อนความเปราะบางของเด็กในสังคมปัจจุบัน ขณะเดียวกัน วรรณกรรมเรื่องนี้ยังทำหน้าที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยทางความคิด ส่งเสริมการเข้าใจตนเองและผู้อื่น การตระหนักรู้ปัญหา และการเห็นคุณค่าของการขอความช่วยเหลือ

อภิปรายผลการวิจัย

1. กลวิธีการตั้งชื่อตอนในวรรณกรรมเยาวชน *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* โดยเมริษา ยอดมณฑป (2563) มีความโดดเด่นในด้านกลวิธีการตั้งชื่อตอนที่หลากหลายและมีความสอดคล้องกับเนื้อหาอย่างเป็นระบบจากการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเอลิง พันธุ์เถกิงอมร (2541) พบว่าชื่อตอนแต่ละบทมีได้ทำหน้าที่เพียงดึงดูดความสนใจ หากยังสามารถสื่อความหมายและถ่ายทอดแก่นเรื่องที่ซับซ้อนได้อย่างมีเอกลักษณ์และมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า การตั้งชื่อตอนสามารถจำแนกได้ 4 ลักษณะสำคัญ ได้แก่ (1) การตั้งชื่อตามพฤติกรรมสำคัญหรือลักษณะเด่นของตัวละคร โดยระบุชื่อตัวละครควบคู่กับคุณสมบัติหรือการกระทำที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่าน

รับรู้ลักษณะเฉพาะได้ทันที ชื่อตอนทั้ง 12 ตอน สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว เช่น “เด็กชายมังกร” “เด็กหญิงไร้เสียง” “เด็กชายโทรโข่ง” “เด็กหญิงล่องหน” “เด็กชายผีเสื้อ” และ “เด็กหญิงสองบ้าน” (2) การตั้งชื่อตามลักษณะสำคัญหรือสมญานามของตัวละคร โดยใช้คำหรือวลีที่ทำหน้าที่เสมือนฉายา เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์หรือภาพจำ เช่น “เด็กต่างดาว” “เด็กชายหวัรงจักร” “เด็กชายอัศวิน” และ “เด็กชายสมองทึบ” (3) การตั้งชื่อตามแก่นเรื่องหรือแนวคิดสำคัญ ผ่านคำเปรียบเปรยที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตของตัวละคร เช่น “เด็กหญิงไร้เสียง” “เด็กหญิงบนหอคอย” “เด็กหญิงล่องหน” “เด็กชายผีเสื้อ” และ “เด็กหญิงไม่เป็นไร” และ (4) การตั้งชื่อโดยใช้สัญลักษณ์ เพื่อสื่อความหมายเชิงนัยที่ลึกซึ้งกว่าความหมายตรงตัว เช่น “เด็กชายมังกร” “เด็กหญิงไร้เสียง” “เด็กชายโทรโข่ง” “เด็กหญิงบนหอคอย” “เด็กต่างดาว” และ “เด็กชายผีเสื้อ”

กลวิธีดังกล่าวสะท้อนความโดดเด่นของผู้ประพันธ์ในการใช้ภาษาเชิงสัญลักษณ์ เพื่อถ่ายทอดปัญหาสุขภาพจิตและปัญหาสังคมที่เด็กในยุคดิจิทัลกำลังเผชิญ ชื่อตอนแต่ละบททำหน้าที่เสมือน “รหัสความหมาย” ที่เปิดเผยภาวะภายในของตัวละคร เช่น “เด็กชายมังกร” สื่อถึงความโกรธและประสบการณ์ความรุนแรง “เด็กหญิงไร้เสียง” สะท้อนการถูกกดทับและการขาดพื้นที่แสดงออก หรือ “เด็กชายผีเสื้อ” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลงและการค้นหาตัวตน ลักษณะการตั้งชื่อเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องนามสมญา ซึ่งเป็นการใช้ชื่อนามแทนนามเพื่อเน้นลักษณะเฉพาะของบุคคล (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2551) อีกทั้งยังสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องภาพพจน์เชิงสัญลักษณ์ของธัญญา สังขพันธานนท์ (2539) ที่ชี้ให้เห็นพลังของสัญลักษณ์ในการถ่ายทอดสภาวะทางอารมณ์และความหมายเชิงนามธรรม นอกจากนี้ การนำเสนอชื่อตอนที่เชื่อมโยงกับปัญหา เช่น ความโดดเดี่ยว ความวิตกกังวล และความเปราะบางทางครอบครัว ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของพรรณทิศา ปานเอี่ยม (2554) และสุภาสินี คุ่มไพรี (2557) รวมถึงศิวานนท์ ปทุมสูติ (2553) ที่กล่าวถึงบทบาทของวรรณกรรมในการสร้างความตระหนักรู้ต่อประเด็นที่สังคมมักมองข้าม ขณะเดียวกัน รังสิณี หลักเพชร (2561) และ TK Park (2567) ยังชี้ให้เห็นว่า วรรณกรรมเยาวชนมีบทบาทสำคัญในการเปิดพื้นที่ให้เด็กได้สะท้อนเสียงและประสบการณ์ของตนเอง ชื่อตอนจึงมิได้เป็นเพียงองค์ประกอบเชิงโครงสร้าง หากทำหน้าที่เป็น “กุญแจ” ที่นำผู้อ่านเข้าสู่โลกภายในของตัวละคร และเอื้อให้เกิดความเข้าใจอย่างร่วมรู้สึกโดยไม่ตัดสิน

โดยสรุป การตั้งชื่อตอนในวรรณกรรมเรื่องนี้สอดคล้องกับหลักวรรณศิลป์ ทั้งการใช้สมญานาม ภาพพจน์ และสัญลักษณ์ ชื่อตอนมิได้เพียงเพิ่มความน่าสนใจ หากยังเป็นกลวิธีสำคัญในการสื่อสารปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านมุมมองของตัวละครเด็ก พร้อมสะท้อนพัฒนาการทางอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของเด็กในบริบทชีวิตจริงและโลกดิจิทัล อันช่วยให้ผู้อ่านเข้าถึงปัญหาและประสบการณ์ชีวิตของเด็กได้อย่างลุ่มลึก

2. ภาพสะท้อนสังคมผ่านลักษณะและพฤติกรรมตัวละครเด็กในวรรณกรรมเยาวชน *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากหลาย* จากผลการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อตอนในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากหลาย* พบว่าการตั้งชื่อตอนมิได้เป็นเพียงองค์ประกอบเชิงโครงสร้างของเรื่อง หากแต่มีบทบาทสำคัญในการชี้นำการรับรู้และกรอบการตีความของผู้อ่านต่อภาวะทาง

อารมณ์และประสบการณ์ชีวิตของตัวละครเด็ก การวิเคราะห์ดังกล่าวนำไปสู่การอภิปรายในประเด็นการสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านลักษณะและพฤติกรรมของตัวละครเด็ก ซึ่งเป็นสาระสำคัญที่วรรณกรรมเรื่องนี้นำเสนออย่างเด่นชัด นวนิยายในฐานะวรรณกรรมร่วมสมัยย่อมทำหน้าที่สะท้อนภาพสังคมทั้งในมิติส่วนบุคคลและมิติสังคมในวงกว้าง (อิงอร สุพันธุ์วนิช, 2547) วรรณกรรมเรื่องนี้จึงทำหน้าที่เสมือนกระจกที่สะท้อนปัญหาสังคมซึ่งเด็กในยุคดิจิทัลต้องเผชิญ โดยเฉพาะประเด็นด้านสุขภาพจิต อาทิ ภาวะหลายบุคลิก (Dissociative Identity Disorder: DID) ความวิตกกังวล การเก็บกดทางอารมณ์ และความรู้สึกโดดเดี่ยว ซึ่งล้วนเป็นภาวะที่อาจถูกกระตุ้นหรือทวีความรุนแรงขึ้นจากปฏิสัมพันธ์บนโลกออนไลน์

วรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์และเป็นภาพสะท้อนคุณภาพทางจิตใจและสังคมของชาติสังคมที่มีความเจริญทางวัฒนธรรมย่อมให้ความสำคัญกับวรรณกรรมในฐานะเครื่องมือถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ของมนุษย์ (พิทยา ว่องกุล, 2540) วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* สะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลที่เด็กและวัยรุ่นต้องเผชิญรอบด้าน ทั้งจากบริบทครอบครัว โครงสร้างทางสังคม และผลกระทบจากเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ โดยตัวละครเด็กในเรื่องสะท้อนความเปราะบางทางจิตใจ เช่น ความโดดเดี่ยว ความสับสนทางอารมณ์ และวิกฤตอัตลักษณ์ ควบคู่กับปัญหาร่วมสมัย อาทิ การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ แรงกดดันด้านภาพลักษณ์ และการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นในโลกดิจิทัล

การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นบนสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงการลดลงของปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็ก วรรณกรรมเรื่องนี้นำเสนอตัวละครเด็กแต่ละตัวในฐานะภาพแทนของเด็กที่เผชิญปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม ซึ่งมีรากเหง้ามาจากประสบการณ์เชิงลบในวัยเด็กหรือสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนา เช่น การถูกทารุณกรรม การขาดความรักและความเอาใจใส่ และแรงกดดันจากครอบครัวและสังคม ในบริบทยุคดิจิทัลที่การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมส่วนหนึ่งย้ายเข้าสู่แพลตฟอร์มออนไลน์ เด็กที่รู้สึก “ไร้เสียง” อาจถูกมองข้ามในการสื่อสาร ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะหวาดกลัวการวิพากษ์วิจารณ์ หรือตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งทางออนไลน์จนไม่กล้าตอบโต้ ปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตเด็กและเยาวชนในยุคดิจิทัลของ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2565) ที่ชี้ให้เห็นถึงความเปราะบางทางจิตใจของเด็กในสภาพแวดล้อมดิจิทัลซึ่งเต็มไปด้วยแรงกดดันและการประเมินคุณค่าจากสังคมออนไลน์

โดยสรุป *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* ใช้กลวิธีการตั้งชื่อตอนเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความหมายเชิงวรรณศิลป์ และสะท้อนปัญหาสังคมยุคดิจิทัลผ่านตัวละครเด็กอย่างเป็นระบบ นวนิยายเรื่องนี้จึงเป็นทั้งกระจกสะท้อนสังคมและพื้นที่เยียวยาทางจิตใจของเยาวชน ตอกย้ำบทบาทวรรณกรรมเยาวชนในสังคมร่วมสมัย (พิทยา ว่องกุล, 2540) อีกทั้งการวิเคราะห์กลวิธีดังกล่าวยังช่วยเปิดมุมมองการอ่านเชิงลึก และส่งเสริมการสร้างสรรคและเลือกสรรวรรณกรรมให้สอดคล้องกับบริบทสังคมได้อย่างเหมาะสม

ด้วยเหตุนี้ วรรณกรรมเรื่อง *Becoming a Butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี* จึงมิได้ทำหน้าที่เพียงสะท้อนความท้าทายที่เด็กในยุคดิจิทัลต้องเผชิญ หากยังเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ การทำความเข้าใจ และการเยียวยาทางจิตใจ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการดูแลและสร้างระบบคุ้มครองทางอารมณ์ และจิตใจให้แก่เด็กและเยาวชนในสังคมที่สื่อดิจิทัลได้หลอมรวมเข้ากับชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

1.1 ครูและนักการศึกษาควรประยุกต์ผลวิจัยเป็นสื่อการสอน เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ด้านสุขภาพจิต การใช้สื่อออนไลน์อย่างปลอดภัย และการตระหนักรู้ปัญหาสังคม

1.2 หน่วยงานสาธารณสุขและสื่อสาธารณะสามารถใช้ผลวิจัยพัฒนาสื่อรณรงค์ด้านสุขภาพจิตและการป้องกัน Cyberbullying สำหรับเด็กและผู้ปกครอง

1.3 ใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนภาษาและวรรณกรรม รวมถึงใช้วรรณกรรมเป็นเครื่องมือเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตเด็กและเยาวชน

1.4 ควรขยายการศึกษาเชิงเปรียบเทียบทั้งในและต่างประเทศ โดยบูรณาการจิตวิทยาเด็ก สังคมวิทยา และสื่อสารมวลชน พร้อมทั้งพัฒนาระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อประเมินผลกระทบต่อผู้อ่านและออกแบบข้อตอนเชิงสัญลักษณ์อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาวรรณกรรมเยาวชนเรื่องอื่นเพิ่มเติม เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการตั้งข้อตอนและการสะท้อนปัญหาสังคมในบริบทวัฒนธรรมที่หลากหลาย

2.2 ศึกษาบทบาทของสื่อดิจิทัลต่อการเผยแพร่ การเข้าถึง และการตีความวรรณกรรมเยาวชน

2.3 เปรียบเทียบงานวิจัยที่วิเคราะห์ตัวละครเด็กในเรื่องอื่น เพื่อสะท้อนความเหมือนและความแตกต่างในการนำเสนอปัญหาสังคมร่วมสมัย

2.4 ขยายกรอบการศึกษาให้ครอบคลุมประเด็นสังคมดิจิทัลและสุขภาพจิตเด็กในบริบทไทยอย่างกว้างขวาง เนื่องจากยังมีงานวิจัยในด้านนี้จำกัด

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2565). รายงานสถานการณ์สุขภาพจิตเด็กและเยาวชนในยุคดิจิทัล.

<https://www.dmh.go.th>

ตรีศิลป์ บุญขจร. (2547). *นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500)* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เถลิง พันธุ์เถลิงอมร. (2541). *นวนิยายและเรื่องสั้น: การศึกษาเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์*. คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.

- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. นาค.
- พรรณทิศา ปานเอี่ยม. (2554). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2552 ประเภทนวนิยาย* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. ศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital “วช.”
https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/SU.res.2011.74
- พิทยา ว่องกุล. (2540). *ผลงานภาพแห่งวรรณกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ดอกหญ้า.
- เมริษา ยอดมณฑป. (2563). *Becoming a butterfly: การเดินทางของผีเสื้อหลากสี*. แมงมุมบุ๊ค.
- รังสิณี หลักเพชร. (2561). *ปัญหาเยาวชนและปัญหาสังคมในวรรณกรรมเยาวชนไทยร่วมสมัย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/3208>
- ศิวกันท์ ปทุมสูติ. (2553). *คู่มือการอ่านคิดวิเคราะห์*. นวสาส์นการพิมพ์.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2543). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- สุเทพ สุวีรางกูร. (2551). *ปัญหาสังคม*. โอเดียนสโตร์.
- สุภาสิณี คุ่มไพร. (2557). *การสืบทอดวรรณคดีและนิทานในวรรณกรรมเยาวชนไทยช่วงปี พ.ศ. 2545–2554* [วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Silpakorn University Repository: SURE. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/4473>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2551, 5 พฤศจิกายน). *สมญานาม*. <http://legacy.orst.go.th/?knowledge=สมญานาม-๕-พฤศจิกายน-๒๕๕๑>
- อิงอร สุพันธุ์วนิช. (2547). *เลื่อมลายสายรุ้ง: ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายปัจจุบัน*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://doi.org/10.58837/CHULA.RES.2004.87>
- Barthes, R. (1957). *Mythologies* (Collection Pierres vives). Éditions du Seuil.
- Chatman, S. (1978). *Story and discourse: Narrative structure in fiction and film*. Cornell University Press.
- TK Park. (2565, 6 มิถุนายน). *ชวนส่องเทรนด์วรรณกรรมเยาวชนและวัยรุ่นในยุคที่โลกเปลี่ยนเร็ว*. https://tkpark.or.th/tha/articles_detail/1654487443778/ชวนส่องเทรนด์วรรณกรรมเยาวชนและวัยรุ่นในยุคที่โลกเปลี่ยนเร็ว